

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Nicolae Struța,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Struța, succesorul Eudochiei Struța, împotriva lui Marin Lupu cu privire la declararea nulității actelor juridice și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 6 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți,

(Dosarul nr. 2ra-111/23

NR. PIGD 2-20140699-01-2rac-22022023)

Recursul declarat până la 1 septembrie 2023.
Invocarea declarativă a prevederilor art. 432 alin.(2) lit.c) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la declararea recursului, în dezacord cu actele judecătorești contestate, nu constituie temei de casare a acestora.

Judecătoria Soroca, sediul Central, jud. D. Brașoveanu,
Curtea de Apel Bălți, jud. St. Procopciuc, D. Stănilă, D. Corolevschi,

18 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Nicolae Struța,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte*,

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 30 mai 2018, Eudochia Struța a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Marin Lupu, solicitând declararea nulă a contractului de înstrăinare, autentificat notarial sub nr. 5641 din 01 noiembrie 2017 a terenului cu număr cadastral XXXXX, cu suprafața de 1,7419 ha și a contractului de înstrăinare autentificat notarial sub nr. 5642 din 01 noiembrie 2017 a terenului cu număr cadastral XXXXX, cu suprafața de 1,7418 ha, amplasate în extravilanul sat. Cureșnița r-nul Soroca, cu restituirea în proprietatea sa și încasarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că după decesul soțului Isai, i-a rămas cu titlu de moștenire 1/2 cotă-parte din averea comună în devălmășie constituită din construcțiile înregistrate cu numerele cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, sectorul aferent cu suprafața de 0,1905 ha, amplasate în intravilanul sat. Cureșnița, r-nul Soroca și terenul cu număr cadastral XXXXX, cu suprafața de 1,7419 ha, în extravilanul aceluiași sat, care nu le-a acceptat imediat după decesul soțului.

3. La mijlocul anului 2017, pârâtul Marin Lupu, care este și preot în sat, i-a propus să o ajute cu perfectarea documentelor de acceptare a succesiunii rămase după soț. Pentru aceasta, au mers la notar și a semnat un document, în opinia sa, era un act prin care l-a împuternicit pe Marin Lupu să acționeze din numele său la întocmirea actelor de acceptare a succesiunii. Ulterior, a observat că pârâtul a început a se comporta obraznic cu ea, îi administra gospodăria, ca și cum i-ar aparține. A deschis atelier de reparația automobilelor în ogradă, fără a fi întrebată.

4. Adresându-se către Primăria comunei Cureșnița, i s-a comunicat că a transmis terenurile în proprietate lui Marin Lupu cu condiția întreținerii pe viață, ceea ce nu corespunde realității. Contractele de întreținere pe viață nu au fost încheiate cu consimțământul său și nici nu a semnat și nu a împuternicit pârâtul să le semneze în numele ei. Mai mult, pârâtul nici nu a ajutat-o, dimpotrivă i-a însușit producția agricolă, plata pentru arenda terenurilor de la liderul din sat. La fel, a precizat că prin hotărârea Primăriei locale este declarată persoană solitară și este îngrijită de lucrătorul social. Astfel, pârâtul prin viclenie i-a însușit terenurile.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

5. Prin hotărârea din 16 ianuarie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Central, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Eudochia Struța împotriva lui Marin Lupu privind anularea contractelor de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață încheiate prin dol.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL.

6. La 14 februarie 2019, Eudochia Struța, reprezentată de avocatul Boris Onica, a declarat apel împotriva hotărârii din 16 ianuarie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

7. Prin încheierea din 04 aprilie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a suspendat procesul civil până la determinarea moștenitorului sau desemnarea persoanei împuternicite să acționeze în numele masei succesoriale (executor testamentar care are împuterniciri de administrare, custode sau administratorul masei succesoriale desemnat de notar) a apelantei Eudochia Struța, în legătură cu decesul acesteia la 18 martie 2019.

8. Prin încheierea din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a reluat procesul și s-a înlocuit Eudochia Struța cu succesorul în drepturi Nicolae Struța

9. Prin decizia din 10 martie 2020 a Curții de Apel Bălți s-a admis cererea de apel depusă de Eudochia Struța și s-a casat integral hotărârea din 16 ianuarie 2019 a Judecătorei Soroca, sediul Central, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

10. Prin hotărârea din 14 decembrie 2021 a Judecătorei Soroca, sediul Central, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Eudochia Struța împotriva lui Marin Lupu cu privire la declararea nulă a actelor juridice. S-a încasat de la Nicolae Struța (succesorul reclamantei) în beneficiul lui Marin Lupu cheltuielile de judecată pentru serviciile de asistență juridică în sumă de 3 000 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

11. La 10 ianuarie 2022 Nicolae Struța, succesorul reclamantei Eudochia Struța, a declarat apel împotriva hotărârii din 14 decembrie 2021 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii și încasarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

12. Prin decizia din 6 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul declarat de Nicolae Struța și s-a menținut hotărârea din 14 decembrie 2021 a Judecătorei Soroca, sediul Central.

13. Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, întrucât raporturile juridice între părțile litigante au apărut până la data intrării în vigoare a modificărilor Codului Civil din 1 martie 2019, pretențiile înaintate de Nicolae Struța, succesorul Eudochiei Struța, corect au fost determinate de către instanța de fond, că sunt guvernate de Codul Civil în redacția de până la 1 martie 2019.

14. Din conținutul probator anexat la materialele cauzei s-a notat că la 16 iunie 2017 Eudochia Struța a eliberat procura nr. 3014 pe numele lui Marin Lupu prin care îl împuternicește să-i reprezinte interesele în organele competente, în vederea perfectării duplicatului la certificatul de moștenitor nr. 3329 din 28 noiembrie 2001 și înregistrării la OCT. La fel, l-a împuternicit să o reprezinte în toate organele competente, inclusiv la OCT, notar, în vederea oformării certificatului de moștenitor a averii rămasă după decesul lui Isai Struța, decedat la 29 septembrie 2000; de a depune cerere pentru aprecierea cotei-părți din proprietate în devălmășie a bunului imobil număr cadastral XXXXX, situat în sat. Cureșnița com. Holoșnița r-nul Soroca. Din conținutul procurii nr. 3014 din 16 iunie 2017, Eudochia Struța de asemenea l-a împuternicit pe Marin Lupu să înstrăineze cu condiția întreținerii pe viață casa de locuit cu terenul aferent casei număr cadastral XXXXX și terenurile agrare cu numere cadastrale XXXXX, XXXXX, situate în com. Holoșnița, r-nul Soroca. În acest scop fiind împuternicit să îndeplinească toate acțiunile și formalitățile legate de aceste însărcinări, și anume să completeze orice anchetă și să facă orice declarație; să facă ceea ce ar putea face ea pentru realizarea acestei procuri, împuternicirile reprezentantului nefiind limitate la prevederile exprese ale procurii, extinzând-se asupra tot ce putea fi dedus din cuprinsul și esența acesteia, cu excepția prevăzută de lege, la fel fiind împuternicit să semneze în numele său și pentru ea orice va fi necesar în limitele procurii date, semnătura lui fiindu-i opozabilă. Totodată, oferindu-i dreptul de a încheia acte juridice în numele reprezentantului cu sine însăși, în nume propriu și în calitate de reprezentant al unui terț în condițiile stabilite de el, cu dreptul de a acționa în contrapartidă, conform art. 251 din Codul civil (Vol.I, f.d. 153).

15. Materialele cauzei denotă că, la 1 noiembrie 2017 Eudochia Struța, prin intermediul reprezentantului prin procură Marin Lupu, a întocmit un contract de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 5641, prin care a transmis pârâtului Marin Lupu în schimbul întreținerii sale până la deces, terenul agricol cu număr cadastral XXXXX cu suprafața de 1.7418 ha, situat în extravilanul com. Holoșnița, r-nul Soroca, contract autentificat la biroul notarial Radu Boldescu (Vol.I, f.d.50-51).

16. Tot la 1 noiembrie 2017, Eudochia Struța, prin intermediul reprezentantului prin procură Marin Lupu, a întocmit un alt contract de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 5642 prin care i-a transmis pârâtului Marin Lupu terenul agricol cu număr cadastral XXXXX

cu suprafața de 1,7419 ha, situat în extravilanul com. Holoșnița r-nul Soroca, contract autentificat la biroul notarial Radu Boldescu (Vol.I, f.d. 52-53).

17. În acest sens, instanța de apel a reținut că în temeiul contractelor menționate, beneficiarul întreținerii- Eudochia Struța s-a obligat să transmită bunurile imobile cu numere cadastrale XXXXX și XXXXX în schimbul întreținerii pe viață. La rândul său, Marin Lupu, în calitate sa de dobânditor, s-a obligat: să o asigure cu hrană de trei ori pe zi, în limitele necesare existenței vitale și decente; să o asigure cu îmbrăcămintea necesară conform sezonului, să asigure o cu îngrijire; asistență medicală și medicamente necesare, dacă aceasta va fi dictate de starea sănătății; să acorde bunul imobil pentru trai pe viață; să achite plățile aferente ritualului înmormântării; să nu înstrăineze sub nici o formă bunurile imobile nominalizate până la decesul acesteia.

18. Ulterior, la 1 august 2018 Marin Lupu având ca temei contractul de întreținere nr. 5642 și 5641 din 01 noiembrie 2017 își înregistrează, după sine, dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile cu numere cadastrale XXXXX și XXXXX, faptul dat rezultă din extrasul din Registrul Bunurilor Imobile (Vol.I, f.d. 3-4).

19. Totodată, la 7 mai 2018, Eudochia Struța a testat toată averea sa, care în ziua decesului îi va aparține, unde nu s-ar afla și din ce n-ar fi alcătuită, lui Nicolae Struța (Vol.I, f.d. 124). Ulterior, la 12 septembrie 2019 Nicolae Struța a primit certificatul de moștenitor al averii succesoriale rămase după decesul Eudochiei Struța (Vol.I, f.d.134).

20. Cu referire la prevederile art. 839 alin. (1) din Codul civil, în redacția de până la 1 martie 2019, instanța de apel a menționat că la încheierea unei astfel de convenții, scopul părților contractante este reciproc și constă în dobândirea dreptului de proprietate asupra unui bun în schimbul întreținerii pe viață. Or, în aceste aspecte se reflectă și destinația acestui contract. Având în vedere că actul juridic de întreținere pe viață este un contract cu titlu oneros, obiectul contractului constă din două părți componente, în principiu echivalente, și anume transmiterea în proprietate a unui bun imobil în schimbul întreținerii beneficiarului de către dobânditor cu locuință, hrană, îngrijire, ajutor necesar etc., iar toate acestea în cumul reprezintă costul întreținerii pe viață.

21. Cu titlu de consecință, în caz de neexecutare a obligațiilor impuse prin convenție, survin consecințele prevăzute de art. 844 alin. (1) din Codul civil, și anume rezoluțiunea contractului de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață, care expres stabilește că beneficiarul întreținerii este în drept să ceară rezoluțiunea contractului în cazul nerespectării obligațiilor contractuale de către dobânditor. Reieșind din faptul că asemenea contracte produc efecte juridice pe toată durata vieții beneficiarului întreținerii, respectiv și obligația de întreținere are un caracter succesiv și nu unul unitar.

22. La caz, s-a stabilit cu certitudine că la momentul înaintării acțiunii în instanța de judecată, reclamanta Eudochia Struța a solicitat nulitatea contractelor de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 5641 și nr. 5642 din 01 noiembrie 2017, pe motivul că la momentul încheierii contractelor a fost dusă în eroare de către Marin Lupu, deoarece a avut intenția să semneze acte prin care să acorde acestuia dreptul de a întocmi actele din numele său pentru acceptarea succesiunii rămase de la soțul său decedat și nicidecum nu a avut intenția transmiterii terenurilor pârâtului Marin Lupu. În acest sens, reclamanta Eudochia Struța a invocat prevederile art. 228 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la 1 martie 2019). Redând conținutul normei date, instanța de apel a relevat că, din sensul acestei norme de drept rezultă că pentru constituirea dolului sunt necesare două elemente constitutive: elementul subiectiv, care constă în intenția de a induce în eroare o persoană pentru a o determina să încheie un act juridic și elementul obiectiv, care constă în utilizarea diferitor mijloace viclene pentru realizarea intenției în eroare.

23. Astfel, argumentul reclamantei Eudochia Struța expus în cererea de chemare în judecată și susținut mai apoi de succesorul acesteia în drepturi Nicolae Struța în cadrul ședințelor de judecată, precum că la încheierea contractelor nr. 5641 și 5642 din 1 noiembrie 2017 a fost determinată de un comportamentul dolosiv și viclean al pârâtului Marin Lupu, ar fi unul lipsit de consistență, deoarece prin dol de reticență se înțelege situația atunci când una din părți trece sub tăcere intenționat anumite împrejurări care prezintă interese esențial, determinant pentru cealaltă parte și pe care autorul dolului, dacă era loial și de bună-credință, trebuie să le comunice. Deci, odată ce partea apelantă Nicoleta Struța în ședința instanței de apel a invocat comportamentul dolosiv și viclean al pârâtului Marin Lupu la încheierea contractelor de înstrăinare, acesta urma să prezinte probe pertinente și concludente, în conformitate cu prevederile art. 118 din Codul de procedură civilă. Tot la acest capitol, instanța de apel a considerat oportun de a remarca și faptul că, martorii Raisa Sucmanov, Tatiana Struța, Elena Revenco Revenco și notarul Radu Boldescu, audiați în ședința instanței de fond și la care face trimitere apelantul în cererea sa de apel, nu confirmă comportamentul dolosiv și viclean al pârâtului Marin Lupu la încheierea contractelor de înstrăinare. Or, din declarațiile acestor martori nu rezultă că pârâtul Marin Lupu a indus-o în eroare pe Eudochia Struța, impunând-o să încheie un contract de înstrăinare a bunului în schimbul unui alt contract.

24. La fel, instanța de apel a apreciat drept eronat argumentul neveridic al apelantului Nicolae Struța precum că, odată ce procura nr. 3014 din 16 iunie 2017 prin care Eudochia Struța îl împuternicește pe Marin Lupu să acționeze în interesele sale și care a servit drept temei de perfectare a contractelor de înstrăinare a bunurilor cu condiția nr. 5641 și nr. 5642 din 1 noiembrie 2017 a fost anulată la 25 iulie 2018 de același notar, prin urmare această procură nu putea servi ca temei de întocmire a contractelor de

înstrăinare. La acest capitol, instanța de apel a remarcat că într-adevăr procura nr. 3014 din 16 iunie 2017 (Vol.I, f.d.153) prin care Eudochia Struța îl împuternicește pe Marin Lupu să acționeze în interesele sale, a fost anulată de notarul Radu Boldescu în temeiul cererii nr. 3021 din 25 iulie 2018. Prin urmare, la data întocmirii contractelor de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață nr. 5641 și nr. 5642 din 1 noiembrie 2017 procura nr. 3014 din 16 iunie 2017 era valabilă. În asemenea condiții, o procură anulată ulterior nu poate servi ca temei de anulare a unui act juridic.

25. La fel, instanța de apel a apreciat critic argumentului apelantului Nicolae Struța precum că la momentul perfectării procurii, Eudochia Struța nu deținea dreptul de proprietate asupra cotei - părți din terenul cu număr cadastral XXXXX a fostului soț Isai Struța, deoarece primise certificatul de moștenitor legal doar la 25 august 2017, adică după cinci luni după întocmirea procurii respective. La acest aspect, instanța de apel a menționat că din conținutul procurii nr. 3014 din 16 iunie 2017 rezultă cu certitudine că, Eudochia Struța îl împuternicește pe Marin Lupu de a perfecta duplicatul la certificatul de moștenitor nr. 3329 din 28 noiembrie 2001 și înregistrarea acestuia la OCT. Prin urmare, perfectarea duplicatului certificatului de moștenitor nu poate fi egalat cu faptul nedeținerii dreptului de proprietate a Eudochiei Struța ca moștenitor asupra terenului cu număr cadastral XXXXX a fostului soț Isai Struța. Mai mult, din conținutul extrasului din Registrul bunurilor imobile rezultă cu certitudine că, Eudochia Struța și-a înregistrat dreptul său de proprietate asupra bunului imobil cu număr cadastral XXXXX la 28 noiembrie 2001 în baza certificatului de moștenitor nr. 3329 din 28 noiembrie 2001, iar la 25 august 2017 aceasta primește duplicatul certificatului de moștenitor nr. 4305. În asemenea condiții sunt lipsite de consistență declarațiile apelantului Nicolae Struța privind lipsa deținerii dreptului de proprietate a Eudochiei Struța asupra bunului imobil cu număr cadastral XXXXX ce aparținea fostului soț Isai Struța.

26. Prin prisma prevederilor art.94 din Codul de procedură civilă, instanța de apel a considerat că Marin Lupu este îndreptățit la recuperarea cheltuielilor de judecată în sumă de 3 000 de lei, fapt corect reținut și încasat de instanța de fond.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

27. La 2 decembrie 2022, prin intermediul poștei terestre (Vol.II, f.d.67) și suplimentar la 10 ianuarie 2023 și 31 ianuarie 2023, Nicolae Struța a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 6 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acesteia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată, încasarea cheltuielilor de judecată. În recursul depus suplimentar, a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

28. În motivarea recursului, recurentul reiterând, în esență circumstanțele de fapt redade în cererea de chemare în judecată, a indicat că în ședința de judecată Eudochia Struța a insistat să fie audiată și a confirmat cele reflectate în acțiunea înaintată. Completând cu faptul că pârâtul a fost primit să locuiască cu familia ca chiriaș fără plată, în casa sa, însă și-a bătut joc de ea.

29. La fel, în susținerea celor menționate în cerere, a fost audiată Raisa Sucmanov, sora reclamantei, care a confirmat că pârâtul fiind preot a fost primit cu traiul la reclamantă, ea fiind credincioasă. Deseori mergea la sora sa care se jeluia că preotul este brutal cu ea. O minte deseori, i-a luat pentru arenda pentru terenuri. Sora sa niciodată nu a donat terenurile pârâtului, iar despre aceasta, sora a aflat de la primăria satului. Martorul Tatiana Struța Tatiana a declarat că i-a propus să-i dea o cotă. Ea s-a refuzat după o convorbire cu părintele Marin Lupu. Martorul Elena Revenco a afirmat că a fost vecină cu Eudochia Struța, care i-a comunicat că preotul i-a luat tot ce a agonisit o viață întreagă, averea și banii. Niciodată nu a avut grijă de ea. Fiind persoană solitară, era îngrijită de asistentul social din sat.

30. Recurentul a mai menționat declarațiile notarului, conform cărora în anul 2017 la el s-a adresat Eudochia Struța cu solicitarea perfectării procurii pe numele lui Marin Lupu pe care chpurile l-a împuternicit perfectarea acceptării moștenirii pe numele ei, înregistrarea la OCT Soroca și înstrăinării cu condiția întreținerii pe viață. În anul 2018, Eudochia Struța a depus cerere de anulare a procurii pe numele lui Marin Lupu, deoarece nu a solicitat donarea bunurilor materiale. La momentul anulării procurii respective, notarul a luat deja în calcul faptul era necărturară și a invitat conform legii 3 martori. În opinia recurentului, se confirmă faptul că notarul a încălcat condițiile întocmirii procurii. De asemenea, a considerat că procura întocmită sub nr. 3014 din 16 iunie 2017 este nevalabilă și din considerentul că la momentul întocmirii ei, Eudochia Struța nu deținea dreptul de proprietate ca moștenitor asupra terenului cu număr cadastral XXXXX, a fostului soț, deoarece primit certificatul de moștenitor legal la 25 august 2017, peste 5 luni după întocmirea procurii. În opinia recurentului, concluzia instanței precum, că comportamentul dolosiv al intimatului nu a fost demonstrat, este o eroare, deoarece, intimatul deși conform procurii a fost „împuternicit”, să transmită ca donație și casa, ultimul nu a inclus în contractul de donație doar pentru că Eudochia Struța să nu afle despre intențiile lui de însușire ilegală a proprietății, ceea ce și demonstrează dolul. Pârâtul nu a adus nici un contraargument în favoarea sa. În declarațiile sale a persistat ură și dușmănie față de Eudochia Struța, care l-a depistat în acaparare terenurilor prin înșelăciune. Martorii prezentați de pârât în instanță nu au confirmat că Marin Lupu a avut grijă și a întreținut reclamanta. Concluzia instanței precum că intimatul a locuit în gospodăria reclamantei nu a fost confirmat prin probe. Din contra, intimatul a declarat în instanță că a locuit în această gospodărie doar 4 ani, după care a trecut cu traiul în sat.

Rublenița, r-nul Soroca. Astfel, recurentul a insistat la declararea nulă a contractelor prin prisma prevederilor art. 228 alin.(1), art. 219 din Codul civil.

31. Suplimentar recurentul a motivat că instanța de apel în decizia sa a argumentat că pentru constituirea dolului sunt necesare doua elemente constitutive: elementul subiectiv, care constă în intenția de a induce în eroare o persoană pentru a o determina să încheie un act juridic și elementul obiectiv, care constă în utilizarea diferitor mijloace viclene pentru realizarea intenției în eroare. Astfel, a precizat că reclamanta a explicat destul de minuțios că a fost indusă în eroare prin comportamentul dolosiv și viclean al pârâtului cu aportul notarului.

32. Instanța de apel de asemenea, eronat a apreciat și declarațiile martorilor, or, aceștia au menționat că Eudochia Struța nu intenționa să înstrăineze terenurile. Totodată, instanța de apel a trecut cu tăcerea faptul că Eudochia Struța era agramată și nu cunoștea conținutul procurii în privința înstrăinării cotelor și casei pe numele pârâtului, care are o importanță decisivă pentru o concluzie obiectivă.

33. Suplimentar în recursul depus la 31 ianuarie 2023, recurentul a afirmat că hotărârea și decizia au fost adoptate cu încălcarea normelor de drept material și procedural, în context redând prevederile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, însă a accentuat art. 432 alin.(2) lit.c) și alineatul 4.

34. Recurentul a considerat că prima instanță eronat și cu încălcarea normelor materiale a conchis că consimțământul părților a fost unul valabil fiind cunoscut cu mult timp înainte de încheierea actelor juridice. Astfel, cu trimitere la prevederile art. 199 din Codul civil (redacția în vigoare până la modificările din 2019), a menționat că pentru a fi valabil consimțământul trebuie să provină de la o persoană cu discernământ, adică având facultatea de a pătrunde, de a judeca și a aprecia lucrurile la justa valoare. Subiectul de drept civil trebuie să conștientizeze acțiunile sale, să-și dea seama de urmările lor și să le dorească în cunoștință de cauză. Consimțământul trebuie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice. Această condiție reiese din însăși esența actului juridic civil care este o manifestare de voință, îndreptată spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile. Consimțământul nu trebuie să fie viciat. Pentru formarea valabilă a oricărui act juridic consimțământul trebuie să fie liber și dat în cunoștință de cauză. În opinia recurentului, instanța de apel a eludat de a repara eroare comisa de instanța de fond, întru stabilirea consimțământului exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și valabilitatea actelor juridice afectate prin dol. Or, în pofida rolului diriguiitor, instanța de apel urma să audieze notarul Radu Boldescu, pentru a înlătura orice dubiu la stabilirea corectă a circumstanțelor. Declarațiile notarului contravin în totalitatea cu declarațiile martorilor Raisa

Sucmanov, Valentina Buzîlan și Elena Revenco, care au rămas fără o apreciere bazată pe cercetarea multiaspectuală și completă.

35. Reiterând conținutul pct. 52 din decizia instanței apel, recurentul a declarat că o concluzie a instanței de apel precum o procură anulată ulterior nu poate servi ca temei de anulare a unui act juridic, este doar parțial întemeiată pentru o multitudine de litigii de ordin civil, însă complet pripită pentru speța dată. Așadar, instanța de apel dacă ar cerceta și ar aprecia mult aspectual și complet declarațiile martorilor Raisa Sucmanov, Valentina Buzîlan, Elena Revenco, Ludmila Lozan, care au comunicat sub jurământ informații importante pentru soluționare litigiului, cu certitudine ajungea la o altă concluzia referitor la motivul anulării procurii de către Eudochia Struța.

36. Totodată, instanțele ierarhic inferioare urmau să stabilească că consimțământul Eudochiei Struța a fost unul viciat, actele juridice fiind afectate de dol, intimatul folosindu-se de încrederea acordată și apartenența sale cultului religios, în baza procurii nr. 3014 din 16 iunie 2017 a încheiat singur cu el contractele de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață. Instanțele judecătorești urmau să audieze persoana desemnată de Direcția Asistență Socială și Protecție Familiei Soroca, care nu a fost audiată nici în instanța de fond, nici în instanța de apel. Or, la materialele cauzei este anexată confirmare nr.750 din 10 iunie 2020 privind persona desemnată cu prestarea serviciilor de asistență socială. Mai mult, martorul Elena Revenco a indicat că Eudochia Struța beneficia de serviciile asistenței sociale.

37. În opinia recurentului, din cauza unui șir de omisiuni comise de instanțele ierarhic inferioare, în special, de a da o apreciere mult aspectuală și completă a probelor prezentate de părți pentru emiterea unei hotărâri motivate, au fost încălcate norme de drept. În context, a menționat art. 20 din Constituția Republicii Moldova. La fel, a indicat că motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei. De asemenea, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Hei le împotriva Finlandei din data de 19 februarie 1997, paragraful 60). La

capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar, de asemenea, o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

38. Recurentul a susținut că decizia instanței de apel nu conține o apreciere convingătoare a menținerii hotărârii instanței de fond, fără a respecta standardul prevăzut de art.130 din Codul de procedură civilă, și anume a eludat cercetarea mult aspectuală, completă, nepărtinitoare, nemijlocită în ansamblul și interconexiunea lor, a declarațiilor martorilor menționați.

39. La 24 ianuarie 2023 și la 31 ianuarie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copiile recursurilor, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire și avizele de recepție, anexat la materialele dosarului (Vol.II, f.d.81, 96, 87-88).

40. Intimatul nu a făcut uz de dreptul procedural și nu a depus referință la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

41. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

42. Recursul declarat de Nicolae Struța a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

43. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

44.Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

(2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

45.Art. 432 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

46.Art. 433 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

47. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 6 octombrie 2022. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată către participanții la proces la 13 decembrie 2022, inclusiv avocaților prin intermediul poștei electronice (Vol.II, f.d.47-48). Recurentul a recepționat copia deciziei motivate la 19 decembrie 2022, conform avizului de recepție (Vol.II, f.d.50). Astfel, recursul este declarat în termen.

48. Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

49. În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

50. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

51. În context, Completul de judecată constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

52. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

53. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

54. Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

55. La fel, nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele, un alt argument al recurentului în ceea ce vizează declarațiile martorilor indicați.

56. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât

pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

57. La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

58. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de Nicolae Struța nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare este inadmisibil.

59. Din aceste motive, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul depus de Nicolae Struța împotriva deciziei din 6 octombrie 2022 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat